

VEIKSMAŽODŽIO FORMŲ VARTOJAMUMAS, IŠRYŠKĖJĘS KURIANT LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKOS INFORMACINĘ SISTEMĄ

Santrauka

Iki šiol gramatinių formų vartojimas buvo aptariamasis daugiausia norminimo ir diachroniniais aspektais. Publikacijų apie paradigmosse pateikiamų teorinių formų vartojimo galimybes rasti nepavyko. Būtent šis klausimas iškilo visu aštrumu kuriant Lietuvių kalbos gramatikos informacinę sistemą, konkrečiai – ruošiant medžiagą skirtukui *KITOS FORMOS*. Paaiškėjo, kad kai kurių žodžių paradigmos yra nepilnos ir tai nulemia ne morfologinės lietuvių kalbos savybės, bet žodžio semantika. Kai kurios paradigmos kaitėbinės formos yra negalimos, nes gaunami gimtakalbiui nesuprantami žodžiai. Straipsnyje pateikiami trys tokių atvejų tipai: 1) veiksmažodžiai, kurių vienaskaita yra negalima (grupinį veiksmažodį reiškiantys veiksmažodžiai); 2) veiksmažodžiai, kurių būtojo kartinio laiko formos yra nelogiškos – ši problema iškyta tais atvejais, kai veiksmažodžių veiksmo rodiklis yra laikas, (esamojo laiko formos yra eigos veiksmo, o būtojo kartinio laiko formos – įvykio veiksmo), ir jiems pridedamas tęstinumą rodantis priešdėlis *tebe-*; 3) dauguma neveikiamosios rūšies dalyvių, padarytų iš intranzityvinių veiksmažodžių – jie tegali turėti tik bevardės giminės formas.

ESMINIAI ŽODŽIAI: gramatika, morfologija, paradigmos, žodžių kaitėbinės formos, semantika.

DAIVA ŠVEIKAUSKIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius

daiva.sveikauskiene@lki.lt